

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Г. КОРОЛЕНКА
Кафедра музики

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ
(баян, акордеон)

програма курсу
для студентів зі спеціальності 6.010100, 7.010103–
«Педагогіка і методика середньої освіти. Музика»,
6.020204 – «Музичне мистецтво»

Полтава-2007

Основний музичний інструмент (баян, акордеон): програма курсу для студентів зі спеціальності 6.010100, 7.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика», 6.020204 – «Музичне мистецтво» / Укл. Яковлев В.П. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2007. – 19 с.

Рецензенти:

викладач Полтавського державного музичного училища імені М.В. Лисенка, заслужений працівник культури України **В.П. Кучер**,

кандидат педагогічних наук, завідувачка кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка доцент **Н.В. Судаєва**

Затверджено вченою радою Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Протокол № 17 від 27.06.2007 р.

Пояснювальна записка

Курс "Музичний інструмент" (баян, акордеон) входить до фахових дисциплін, які вивчаються студентами спеціальності "Педагогіка і методика середньої освіти. Музика" і спрямований на формуванні готовності майбутнього вчителя музики до здійснення цілісного педагогічного впливу на учня засобами "живої" музики.

Програма курсу "Основний музичний інструмент" (баян, акордеон) розрахована на студентів спеціальності 6.010100, 7.010103 – "Педагогіка і методика середньої освіти. Музика".

В основу програми покладено принцип цілісного підходу до формування професійних якостей майбутнього вчителя музики у єдності трьох компонентів: музично-естетичного, педагогічного та виконавського розвитку фахівців.

Навчальним планом на опанування музичним інструментом відводиться одна година на тиждень протягом усього періоду навчання. Заняття проводяться індивідуально. Після кожного семестру студент звітує про рівень засвоєння програми (або окремого розділу).

Форма контролю: **залік, екзамен.**

Мета курсу – підготовка студентів до вільного володіння інструментом при проведенні уроку та позакласної музично-виховної роботи в загальноосвітній школі.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КУРСУ

1. Підвищення рівня національно-патріотичного і художнього виховання студентів через знайомство їх із зразками національного та світового мистецтва.
2. Оволодіння музично-виконавськими навичками гри на баяні та акордеоні, необхідними для роботи в загальноосвітній школі.
3. Вивчення музичних творів шкільного репертуару.
4. Подання основ методики навчання гри на баяні та акордеоні учнів гуртків та студій при загальноосвітніх школах.
5. Формування музично-педагогічної майстерності майбутніх учителів.

Згідно з кваліфікаційною характеристикою під час навчання гри на баяні (акордеоні) студент повинен оволодіти **уміннями:**

1. Виконувати твори різні за стилем, формою і жанром на високому художньо-професійному рівні.
2. Проводити музично-теоретичний аналіз виконуваних творів.
3. Читати музичні твори з аркуша без підготовки.
4. Виразно виконувати музичні твори та їх фрагменти з урахуванням вікових особливостей сприймання шкільної аудиторії.
5. Самостійно працювати над музичними творами.
6. Добирати на слух музичні мелодії шкільного репертуару з акомпанементом.
7. Виконувати прості музичні твори в різних тональностях із застосуванням транспонування.
8. Перекладати для баяна та акордеона прості музичні твори, написані для фортепіано, хору чи ансамблю.
9. Самостійно розучувати твори різних епох, художніх

напрямок, стилів і жанрів.

Програма розрахована на студентів двох рівнів:

- 1) студентів, які закінчили дитячу музичну школу у повному обсязі;
- 2) студентів, які закінчили музичне училище.

Вирішальною умовою ефективності фахової підготовки є розкриття перед студентами перспективи використання одержаних знань, умінь і навичок у професійній роботі в школі, вироблення позитивного ставлення до педагогічної праці. Майбутні вчителі повинні чітко уявляти роль інструментального виконавства, знати специфіку використання інструменту в музичному вихованні школярів. Постійне спрямування фахової підготовки студентів на потреби шкільної практики-запорука успіху в роботі.

Відповідно до завдань курсу, процес навчання ґрунтується на глибокому, змістовному опрацюванні кращих зразків світової музичної культури. Доцільний добір музичного матеріалу – важливий компонент системи фахової підготовки майбутніх вчителів. В умовах відродження національної культури особливої уваги потребує вивчення кращих зразків українського музичного мистецтва, що посідає чільне місце в світовій художній культурі.

На кожного студента викладач складає робочий план із урахуванням індивідуальних здібностей, план затверджується на засіданні кафедри на початку кожного семестру.

ПРОГРАМА
ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ
I КУРС

На першому курсі студент *вивчає:*

1. Мажорні дієзні гами, арпеджіо, акорди двома руками.
Штрихи легато, нон легато, стакато.
2. 4 різнохарактерні п'єси (класичні твори, обробки народних пісень, твори з елементами поліфонії).
3. 4-6 пісень шкільного репертуару.
4. Читку з аркуша незнайомого матеріалу.

На самостійне опрацювання вноситься 4-6 творів з урахуванням потенційних можливостей студента.

На **екзамені (заліку)** студент виконує твір та пісню шкільного репертуару.

РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК ДЛЯ I КУРСУ

Штогаренко А. Український танець / Пер. М. Різоля.
Жданов С. Прелюд.
Юцевич Є. Повільний вальс.
Різоль М. Фантазія на тему рос. нар. пісні "Ах вы, косы, косы русые".
Чайкін М. Скерцо з другої сонати.
Мартьянов К. Тарантела.
Косенко В. Мазурка / Пер. С. Чапкія.
Лисенко М. Меланхолічний вальс / Пер. С. Чапкія.
Кабалевський Д. Прелюдія.
Чайковський П. Танець маленьких лебедів з балету "Лебедине озеро" / Пер. С. Чапкія.
Чайковський П. Пролісок / Пер. С. Чапкія.

Шопен Ф. Мазурка / Пер. М. Геліса.
Паганіні Н. Вічний рух / Пер. С. Чапкія.
Гуно Ш. Полька з опери "Фауст" / Пер. С. Чапкія.
Кепітіс Я. Пісенька.
Лещинська Ф. Дитяча пісенька.
Леман Ю. Ранок.
Павін С. Пісня.
Бухвостов В. Марш.
Горлов М. Маленька мелодія.
Артемов В. Два канони.
Кабалевський Д. Прогулянка.
Російська народна пісня. Во сыром бору тропинка.
Російська народна пісня. На горе-то калина.
Російська народна пісня. Во кузнеце.
Російська народна пісня. Как на улице шумят.
Російська народна пісня. Ай, на горе дуб.
Українська народна пісня. Ой дівчино, шумить гай.
Українська народна пісня. Женчичок-бренчичок.
Українська народна пісня. Ой за гаєм, гаєм.
Українська народна пісня. Ой не світи, місяченьку.
Українська народна пісня. Сонце низенько.
Українська народна пісня. Чом, чом не прийшов.
Білоруська народна пісня. Перепілочка.
Білоруська народна пісня. Колыбельная.
Молдавський танець.
Польська народна пісня. Веселий сапожник.
Польська народна пісня. В полі стоїть тополя.
Венгерська народна пісня.
Тирольська полька.

II КУРС

На другому курсі студент *вивчає*:

1. Мажорні бемольні гами, арпеджіо, акорди двома руками.
2. 4 різнохарактерні п'єси (класичні твори, обробки народних пісень і танців, поліфонічні твори).
3. 4–6 пісень шкільного репертуару під власний супровід.
4. Читку з аркуша незнайомого матеріалу.

На самостійне опрацювання виносяться 4–6 творів різнопланового характеру, з урахуванням потенційних можливостей студента.

На **екзамені (заліку)** студент готує:

1. Музичний твір.
2. Пісню шкільного репертуару під власний супровід.
3. Мажорну бемольну гаму, арпеджіо, акорди за вибором викладача.

РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК ДЛЯ II КУРСУ

Кузнецов Є. Танець.
Біль А. Етюд.
Лушніков В. Танець.
Шуберт Ф. Екосез.
Салін А. Етюд.
Гедике А. П'єса.
Ціполі Д. Менует.
Шітте Л. Етюд.
Бетховен Л. Екосез.
Іванов В. Дитяча полька.
Персел Г. Арія.
Моцарт В. Менует.
Бетховен Л. Романс.
Іванов В. Пісня без слів.
Хачатурян А. Вальс.

Лешгорн А. Етюд.
Гурільов А. Пісенька.
Лисенко М. Лисичка.
Гречанинов А. Мазурка.
Глінка М. Полька.
Чайковський П. Італійська пісенька.
Горлов М. Полька.
Шостакович Д. Шарманка.
Холмінов А. Пісня.
Майкапар С. Вальс.
Черні К. Етюд.
Салін А. Етюд.
Свиридов Г. Хлопець з гармошкою.
Шітте Л. Етюд.
Українська народна пісня. Бандура.
Українська народна пісня. Ой не пугай, пугаченьку.
Українська народна пісня. Ой на горі калина.
Українська народна пісня. Ой ти Галю, Галю молодая.
Українська народна пісня. Ой гарна я, гарна.
Українська народна пісня. Ой у вишневому садочку.
Українська народна пісня. Ти ж мене підманула.
Українська народна пісня. Ой дівчино шумить гай.
Російська народна пісня. Полянка.
Російська народна пісня. Во поле береза стояла.
Російська народна пісня. Во саду ли, в огороде.
Російська народна пісня. Я на горку шла.
Російська народна пісня. Ой полным, полна коробушка.
Білоруська народна пісня. Крыжачок.
Білоруська народна пісня. Перепелочка.
Білоруська народна пісня. Кукушечка.
Чеська народна пісня. По ягоди.

III КУРС

На третьому курсу студент *вивчає*:

1. Мажорні дієзні гами, арпеджіо, акорди двома руками. При виконанні технічного матеріалу використовуються різні штрихи та динамічні відтінки.
2. 4 різнохарактерні п'єса (класичні твори, обробки народних пісень і танців, твори з елементами поліфонії, п'єси великої форми).
3. 4–6 пісень шкільного репертуару під власний супровід.
4. Читку з аркуша незнайомого матеріалу.
5. Гру пісень шкільного репертуару з транспортом в іншу тональність.

На самостійне опрацювання виноситься 4–6 різнопланові твори, з урахуванням потенційних можливостей студента.

На **екзамен (залік)** студент виконує мінорну дієзну гаму за вибором викладача, хроматичну гаму, музичний твір та пісню шкільного репертуару під власний супровід.

РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК ДЛЯ III КУРСУ

Саратовські перебори, обробка С. Павіна.
Чайковський П. Російська пісня.
Лядов А. Багатель.
Глінка М. Андалузський танець.
Гендель Г. Куранта.
Голубев Є. Зарядка.
Карасєв К. Марш.
Рубінштейн А. Полька.
Шостакович Д. Прелюдія №5.
Волков В. Комічний марш.
Павін С. Етюд-п'єса.
Шуберт Ф. Музыкальний момент.
Блінов Ю. Веселий танець.

Циганська венгерка, обробка П. Шашкіна.

Брамс І. Вальс.

Раков М. Марш.

Широков А. Полька.

Агафонов О. Інтермецо.

Шостакович Д. Танець із балетної сюїти / Пер Л. Чебишева.

Дрейзін Е. Березка. Вальс.

Джойс А. Осінній сон. Вальс.

Черні К. Етюд.

Кабалевський Б. Токатина.

Глінка М. Полька.

Хаслінгер Т. Сонатина.

Бах Й.С. Арія.

Жигалов В. Етюд.

Гайдн Й. П'єса.

Українська народна пісня. За туманом нічого не видно.

Українська народна пісня. Чом ти не прийшов.

Українська народна пісня. Ішли воли із діброви.

Українська народна пісня. Ой у полі верба.

Українська народна пісня. Попід гаєм зелененьким.

Українська народна пісня. Копав-копав криниченьку.

Український народний танець. Козачок.

Російська народна пісня. Как по полю, полю.

Російська народна пісня. Ах ты, береза.

Російська народна пісня. Выйду ль я на реченьку.

Російська народна пісня. Вдоль да по речке.

Російська народна пісня. Лучинушка.

Російська народна пісня. За рекою, за быстрою.

IV КУРС

На четвертому курсі студент *вивчає*:

1. Мінорні бемольні гами, арпеджіо, акорди двома руками. Хроматичні гами штрихами легато, стаккато.

2. 4 різнохарактерних музичних твори (концертні обробки, п'єси великої форми, обробки народних пісень і танців).
3. 4–6 пісень шкільного репертуару під власний супровід.
4. Читку з аркуша незнайомого матеріалу.

На самостійне опрацювання вносятся 4–6 різнопланових твори, з урахуванням потенційних можливостей студента.

На **екзамен (залік)** студент виконує мінорну бемольну гаму за вибором викладача, хроматичну гаму різними штрихами, грає музичний твір та виконує пісню шкільного репертуару під власний супровід.

РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК ДЛЯ ІV КУРСУ

Шостакович Д. Танець.
 Прокоф'єв С. Марш.
 Джуліані А. Тарантела.
 Бетховен Л. Сонатина.
 Діабеллі. Рондо.
 Голубєв Є. Хорал.
 Чекалов П. Інвенція №3.
 Бах І.С. Органна прелюдія C-dur.
 Бергіні Г. Етюд.
 Попов А. Етюд.
 Шітте Л. Етюд.
 Черні К. Етюд.
 Глінка М. Вальс.
 Лядов А. Прелюдія.
 Моцарт В. Арія.
 Шуман Р. Хорал.
 Бах І.С. Менует.
 Чайковський П. Романс.
 Кюсс М. Амурські волни. Вальс.
 Сгоров В. Танго.

Петовський В. Чарльстон.
 Ребіков В. Мазурка.
 Козачок, обробка М. Різоля.
 Аркан, обробка М. Різоля.
 Шалаєв А. Кадріль.
 Українська народна пісня. Ой у полі криниченька.
 Українська народна пісня. Ішов козак потайком.
 Українська народна пісня. Ой ходила дівчина бережком.
 Українська народна пісня. Цвіте терен.
 Українська народна пісня. Пасітеся сірі воли.
 Українська народна пісня. Ой за гаєм, гаєм.
 Українська народна пісня. Ой під вишнею.
 Російська народна пісня. Ах вы, сени, мои сени.
 Російська народна пісня. Ивушка.
 Російська народна пісня. Лучинушка.
 Російська народна пісня. За речкою, за быстрою.
 Російська народна пісня. Я в садочке была.
 Кореллі А. Сарабанда.
 Бах І.С. Лярго.
 Гедіке А. Весела пісня.
 Гендель Г. Чакона.
 Акімов Ю. Рондо-скерцо.

V КУРС

На п'ятому курсі студент повторює мажорні та мінорні (дієзні, бемольні) гами, вивчені протягом I–IV курсів. Читась незнайомий нотний матеріал з аркуша двома руками.

Вивчас:

1. 4 різнохарактерних музичних твори.
2. 4–6 пісень шкільного репертуару під власний супровід.

На самостійне опрацювання вносятся 4–6 різнопланових твори, з урахуванням потенційних

можливостей студента.

На **екзамен** студент виконує музичний твір з програмного матеріалу (твір великої форми, поліфонія, обробка народної пісні), пісню шкільного репертуару під власний супровід.

РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК ДЛЯ V КУРСУ

Шопен Ф. Вальс №6 /Пер. О. Денисова.
Бетховен Л. Рондо з сонати F-dur / Пер. О. Денисова.
Гендель Г. Менует.
Дремлюга М. Лірична пісня.
Лисенко М. Листок з альбому.
Чайкін М. Ліричний вальс.
Штогаренко А. Український танець.
Рубінштейн А. Мелодія.
Шітге Л. Етюд.
Денисов О. Етюд.
Чапкій С. Етюд.
Мясков К. Етюд.
Огінський М. Полонез.
Монті В. Чардаш.
Дюран А. Вальс №1.
Брамс І. Венгерський танець.
Захаров В. Колхозна полька.
Іванов А. Білоруська кадрили.
Галкин В. Деревенские наиграши / Пер. В. Бесфамільнова.
Польське танго.
Пашкевич А. Мамина вишня.
Сибірська підгорна, обробка О. Денисова.
Естонський танець, обробка О. Денисова.
Чайкін М. Етюд.
Гембер Г. Етюд.
Нечипоренко А. Етюд.
Буриндін К. Етюд.

Чапкій С. Етюд.
Мясков К. Хоровод квітів.
Скрябін А. Поема.
Блинов Ю. Інвенція.
Сорокін К. Маленька токата.
Накапкін В. Прелюдія.
Глінка М. Менует.
Лисенко М. Експромт.
Шопен Ф. Мазурка.
Шуман Р. Послання.
Українська народна пісня. Ой за гаєм, гаєм.
Українська народна пісня. Ой під вишнею.
Російська народна пісня. Как по полю, полю.
Російська народна пісня. Лучинушка.
Російська народна пісня. Ивушка.
Російська народна пісня. Плещут холодные волны.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Авдієвський А., Гаркуша З. Співає український народний хор ім. Г. Верьовки. – К.: Музична Україна, 1971. – 119с.
2. Акимов Ю. Репертуар баяниста. – Вып. 8. – М.: Музыка, 1966.–28с.
3. Акимов Ю. Школа игры на баяне. – М.: Советский композитор, 1990.–207с.
4. Акимов Ю., Гвоздев П. Прогрессивная школа игры на баяне. – Ч.І. – М.: Советский композитор, 1971.–134с.
5. Акимов Ю., Талакина А. Педагогический репертуар аккордеониста.–Вып. 2. – М.: Музыка, 1972. – 46с.
6. Алехин В. Народные песни и танцы в обработке для

- баяна. – Вып. 5. – М.: Советский композитор, 1976. – 31с.
7. Алехин В. Шашкин П. Самоучитель игры на баяне. – М.: Советский композитор, 1978. – 117с.
 8. Агафонов О. В кругу друзей. – М.: Советский композитор, 1985. – 142с.
 9. Бухвостов В. Баянисту-любителю. – Вып. 19. – М.: Советский композитор, 1991. – 39с.
 10. Бушуев Ф., Павлин С. Альбом для детей. – Вып. 3. – М.: Музыка, 1988. – 50с.
 11. Бушуев Ф., Павин С. Хрестоматия аккордеониста. – М.: Музыка, 1970. – 97с.
 12. Гаврилов Л. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 29. – М.: Военное издательство. – 1977. – 177с.
 13. Галкин В. Народные мелодии для баяна. – М.: Советский композитор, 1982. – 50с.
 14. Горлов Н. Альбом баяниста. – Вып. 11. – М.: Музыка, 1965. – 66с.
 15. Горлов Н. Незабудка: Альбом любимых пьес. – М.: Музыка, 1965. – 83с.
 16. Горлов. Ю. Репертуар баяниста. – Вып. 38. – М.: Советский композитор, 1974. – 39с.
 17. Двилянський М. Педагогический репертуар аккордеониста. – Вып. 8. – М.: Музыка, 1978. – 54с.
 18. Двилянский М. Хрестоматия аккордеониста. – М.: Музыка, 1989. – 79с.
 19. Денисов О., Угринович В. Популярні мелодії для баяна або акордеона. – Вип. I. – К.: Музична Україна, 1988. –

- 117 с.
20. Зикс И. Пение в школе. – М.: Советский композитор, 1982. – 63с.
 21. Ефимов В. Танцевальные ритмы для баяна. – Вып. 14. – М.: Советский композитор, 1987. – 31с.
 22. Иванов А. Популярные пьесы для баяна. – М.: Музыка, 1966. – 96с.
 23. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 1,2. – М.: Военное издательство. – 1961. – 151с.
 24. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 3. – М.: Военное издательство. – 1961. – 119с.
 25. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 8. – М.: Военное издательство. – 1965. – 159с.
 26. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 12. – М.: Военное издательство. – 1962. – 138с.
 27. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 13. – М.: Военное издательство. – 1962. – 161с.
 28. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 22. – М.: Военное издательство. – 1970. – 158с.
 29. Играй мой баян: Сборник произведений для баяна. – Вып. 25. – М.: Военное издательство. – 1973. – 202с.
 30. Крылусов А. Хрестоматия баяниста ДМШ I-II классы. – М.: Музыка, 1987. – 78с.
 31. Липс Ф. Антология литературы для баяна. – Ч. II. – М.: Музыка, 1985. – 159с.
 32. Липс Ф. Антология литературы для баяна. – Ч. III. – М.: Музыка, 1986. – 160с.
 33. Лондонов П. Концертные пьесы для баяна. – Вып. 18. –

- М.: Советский композитор, 1968.–50с.
34. Лондонов П. Старинные вальсы. – М.: Советский композитор, 1967.–40с.
 35. Лушников В. Школа игры на аккордеоне. – М.: Советский композитор, 1989. – 188с.
 36. Мясков К. Дитячий альбом для баяна. – К.: Музична Україна, 1991. – 103с.
 37. Накапкин В. Педагогический репертуар баяниста. – Вып. I. – М.: Музыка, 1971. –47с.
 38. Онегин А. Концертные обработки для баяна. – М.: Советский композитор, 1985.–47с.
 39. Павин С. Баян в музыкальной школе.–М.: Советский композитор, 1977.–35с.
 40. Павин С. Репертуар баяниста. – Вып. 32. – М.: Советский композитор, 1972. –36 с.
 41. Платонов В. Чтение нот с листа: Пособие для баянистов. – М.: Советский композитор, 1970. – 104 с.
 42. Пашкевич А. Мамина вишня. – К.: Веселка, 1994. – 95с.
 43. Педагогический репертуар баяниста. – Вып. 7. – М.: Музыка, 1977. – 56с.
 44. Присс Л. Народные песни и танцы в обработке баяна. – Вып. 6. – М.: Советский композитор, 1977. – 34с.
 45. Різоль М. 100 українських народних пісень і танців для баяна. – К.: Музична Україна, 1991. – 205с.
 46. Толмачев А. Маленький виртуоз. – М.: Советский композитор, 1977. – 48с.
 47. Українські народні танці в обробці для баяна. – К.: Музична Україна, 1993.–47с.